

Hoofdstuk 6: De aantrekkingskracht van het preterisme

Uit het grote aantal websites met een preteristische boodschap en uit de publicatie van talloze boeken blijkt dat het preterisme voor velen aantrekkelijk is³⁵. De groei van deze stroming wordt veroorzaakt door een aantal factoren.

Code rood is al te vaak afgegeven

Het niet-uitkomen van voorspellingen aangaande de datum van de wederkomst is voor sommige christenen de aanleiding om te gaan geloven dat die komst allang heeft plaatsgevonden. Op de omslag van een boek las ik:

*“Het einde is... **opnieuw**... nabij. Bij elke mijlpaal op de kalender staan er zelfverklaarde hedendaagse ‘profeten’ op om furore te maken met de naderende Apocalyps die zij voorspellen. Het toekomstbeeld van duisternis en doem wordt niet alleen verspreid door enkele fanatici, maar door miljoenen christenen... die worden meegesleept door de meest recente waanzin van de ‘laatste dagen’”³⁶.*

En op preterisme.nl is het volgende te lezen:

“Een aantal jaren geleden keek ik ook wel eens omhoog, wachtend op Jezus die nu toch wel elk moment terug kon komen op de wolken om ons op te halen... Toen was ik ook nog zo arrogant dat ik dit verkondigde als de waarheid (tot mijn schaamte moet ik zeggen), gevoed door zogenaamde eindtijdpredikers die voor de zoveelste keer de komst van Jezus voorspelden... De geschiedenis staat vol met trieste verhalen van kerken - en soms hele dorpen of steden - die alles verkochten en in grote problemen kwamen.... Miljoenen in drama’s gestort, omdat ze megingen in de hysterie van een of andere prediker, die voor de zoveelste keer aankondigde dat Jezus spoedig zou terugkomen”³⁷.

³⁵ Ook in Nederland is het preterisme in opmars. Op 24 november 2018 werd er in Nijkerk een “Eindtijdconferentie” gehouden met als thema: “Is de eindtijd verleden tijd?” Sprekers waren Arjen Hoftijzer, Jeroen Koornstra, Anne Salomons en André Wolthuis. De vraagstelling werd bevestigend beantwoord. Een andere verdediger van het preterisme is de Vlaming David Sörensen.

³⁶ Omslagtekst van: Gary DeMar, *Last Day Madness*. Obsession of the Modern Church, Braselton, GA, 1999.

³⁷ Anne Salomons, op de introductiepagina van preterisme.nl.

Preteristen stellen vast, dat volksmenners onjuiste voorspellingen hebben gedaan en hun achterban hebben misleid³⁸. En inderdaad kent het christendom een trieste geschiedenis van Schriftmisbruik en zelfverrijking.

Maar de conclusie dat er “dus” geen komst van Christus meer te verwachten is, is om een aantal redenen ongerijmd:

1. Wanneer “evangelisten” beweren dat het einde van de wereld nabij is omdat er oorlogen en natuurrampen plaatsvinden, kan een christen op grond van de Bijbel maar één conclusie trekken: hun boodschap deugt niet. De Here Jezus heeft Zijn discipelen immers voorgehouden, dat oorlogen, geruchten van oorlogen, het opstaan van volk tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk³⁹, hongersnoden, aardbevingen, en vervolgingen géén voortekenen waren van een spoedig wereldeinde (Matth. 24:6-12, Mar. 13:7-13, Luk. 21:9-19). Als toekomstvoorspellers op grond van zulke gebeurtenissen zouden prediken: “De tijd is nabij gekomen!” moesten ze zich niet bij hen aansluiten (Luk. 21:8). Hij waarschuwde Zijn volgelingen: “Kijkt u uit, dat niemand u misleidt!” (Matth. 24:4, Mar. 13:5, Luk. 21:8).

2. Zolang het “teken van de komst van U” (Matth. 24:3,15; 2 Thess. 2:1-12) zich niet heeft voorgedaan, is elke gelovige die beweert het tijdstip van de wederkomst te kennen een fantast. Zo iemand meent méér te weten dan de Here zelf (Matth. 24:36, Mar. 13:32, Hand. 1:7). Wat zulke “Bijbelkenners” prediken kan onmogelijk ernstig worden genomen.

3. Wie op grond van de geschiedenis van het adventisme concludeert dat de Messias allang is gekomen, gedraagt zich even dwaas als de eindtijdpredikers die hij wil bestrijden. Hij trekt uit historische gebeurtenissen ongerechtvaardigde conclusies.

4. Wie gelovigen die uitzien naar de komst van de Messias bestempelt als dwazen, baseert zijn standpunt op het gedrag van misleide christenen in het verleden, dus op “schuld door associatie”. Zo’n standpunt heeft even weinig overtuigingskracht als de bewering dat operaliefhebbers fascistten zijn (want Hitler hield van de muziek van Wagner), of dat er geen alternatief is voor de vrije markt (want het communisme heeft gefaald). Schuld door associatie is een drogreden.

5. Wanneer het KNMI wil waarschuwen voor noodweer, wordt er “code rood” afgegeven. In de afgelopen jaren is die code behoorlijk vaak verspreid, terwijl de

³⁸ Zie b.v. Gary DeMar, *Doomsday Déjà Vu. How Prophecy Experts Have Led People to Question the Authority of the Bible*. Powder Springs, GA, 2009, of van dezelfde schrijver: *Why the End of the World is Not in Your Future*.

³⁹ Dat wil zeggen: etnische conflicten (genocide) en strijd tussen naties.

weersomstandigheden uiteindelijk niet ernstig bleken te zijn. Maar als we op grond van falende voorspellingen zouden menen, dat overstromingen en orkanen niet bestonden, hadden we het mis.

Weerwoord aan Schriftkritiek

Vele christenen koesteren sympathie voor het preterisme, omdat deze vorm van Bijbelinterpretatie een weerwoord lijkt te bieden aan Schriftkritiek. Typerend is het volgende citaat:

“Critici van de Bijbel hebben de woorden van Jezus in deze passages⁴⁰ bestudeerd en de conclusie getrokken dat Hij het bij het verkeerde eind had ! Jezus voorspelde dat Hij binnen één generatie zou terugkomen, zoals Matth. 24:34 duidelijk zegt, maar Hij verscheen niet. Wat is hun conclusie? De Bijbel kan niet als een betrouwbaar boek worden beschouwd. Hij staat vol met fouten”⁴¹

Een predikant schreef over zijn eigen studietijd:

“Wat in mijn herinnering aan die dagen eruit springt, is de sterke nadruk op Bijbelteksten aangaande de wederkomst van Christus, die voortdurend geciteerd werden als voorbeeld van fouten in het Nieuwe Testament, of als bewijs dat de tekst gewijzigd was om die aan te passen aan de crisis in de oergemeente, die werd veroorzaakt door het zogenaamde uitstel van de parousia van Jezus. In één woord: veel van de kritiek die werd uitgeoefend op de betrouwbaarheid van de Schrift hield verband met kwesties aangaande de Bijbelse eschatologie...”⁴²

Om zulke kritiek te pareren behoren christenen volgens deze dominee te verkondigen dat de Messias kwam toen de tempel werd verwoest, al zal Hij in de toekomst nogmaals verschijnen om levenden en doden te oordelen. Volgens een Nederlandse website is elke belofte aangaande Jezus' komst zelfs al in vervulling gegaan:

“Als Jezus niet [binnen enkele jaren] terug kwam, is het christendom een farce en heeft de atheïst en de moslim het gelijk aan zijn zijde. Maar dat geloof ik niet. [Hoewel] ik misschien nog niet alles begrijp, geloof ik dat Jezus meende wat Hij zei en dat Zijn wederkomst plaats vond in de eerste eeuw”⁴³.

⁴⁰ Matth. 16:28, Mar. 9:1, Luk. 9:27, Matth. 24:34-35 en Matth. 26:64,

⁴¹ Gary DeMar, *Last Day Madness*, p.37.

⁴² Robert C. Sproul, *The Last Days According to Jesus*. Grand Rapids, MI, 1998, p.14-15.

⁴³ Anne Salomons, op zoekdewaarheid.nl (Pagina getiteld “De verandering”).

Men beschouwt de gedachte dat Jezus binnen één generatie is gekomen als een bevrijdend inzicht, een “tweede reformatie”, die ons bewust maakt van het “eeuwige koninkrijk” van de Messias⁴⁴. Een Nederlandse webmaster beweert:

*“Op dit ogenblik is er over de hele wereld een nieuwe reformatie aan het ontstaan, die ontdekt heeft dat [de traditionele] eindtijdleer niet Bijbels is en haaks staat op Gods plan...”*⁴⁵.

Preteristen koesteren de volgende overtuiging:

*“Wanneer we begrijpen dat alle profetieën zijn vervuld zal ons geloof groeien. Wanneer we bij voorbeeld inzien, dat het boek Openbaring gebeurtenissen in de eerste eeuw beschrijft, zal ons vertrouwen in de waarheid van de Bijbel toenemen. In Openbaring zien we, dat God nauwkeurig de gebeurtenissen voorzegde die leidden tot de verwoesting van het Jodendom in het jaar 70. Bepaalde groeperingen geloven niet dat Jezus de Messias is, omdat Hij zich niet aan de beloften heeft gehouden om terug te keren. [Zulke]... mensen... zouden zich tot het christendom kunnen bekeren wanneer zij de grootheid van God beseften, Die... niet alleen gebeurtenissen voorzegde, maar er ook voor zorgde dat die voorzeggingen uitkwamen”*⁴⁶.

Velen verwachten dat het “inzicht dat alle profetieën zijn vervuld” tot de bekering van ongelovigen zal leiden. Maar dit optimisme is naïef. Ongeloof berust niet op de overtuiging, dat de Messias zich niet aan Zijn belofte heeft gehouden om terug te keren. Achter dat ongelooft schuilt vijandschap tegen de God van Israël. Wie zulke gevoelens koestert, zal de boodschap van de Bijbel ook om andere redenen verwerpen. Indien christenen prediken dat alle profetieën zijn vervuld, zullen buitenstaanders concluderen dat de God die deze voorzeggingen heeft gedaan, oninteressant is. Want de wereld is er sinds het jaar 70 weinig beter op geworden en een God die het kwaad laat voortbestaan, doet niet ter zake. Naar alle waarschijnlijkheid bestaat Hij zelfs

⁴⁴ John Noë, *The Next Great Reformation. Ninety-six New Theses for Reclaiming Jesus' Everlasting Kingdom*. Indianapolis, IN 2017.

⁴⁵ Anne Salomons, op zoekdewaarheid.nl (index pagina).

⁴⁶ Malcolm J. Neelley, *Dating the Second Coming of Jesus*. Scotts Valley, CA 2017 [Nederlandse vertaling van Anne Salomons]. Ook de Groningse hoogleraar Douwe Holwerda was van mening, dat de profetieën van het boek Openbaring grotendeels waren vervuld (zie: *Uit Egypte heb ik Mijn Zoon geroepen*. De kern van de 'Openbaring aan Johannes'. Kampen 2006).

helemaal niet. Al die profetieën, die volgens het christendom zijn vervuld, zijn natuurlijk pas ná hun vervulling opgeschreven...

Het einde is niet nabij, maar voorbij!

Volgens het preterisme ligt “de Apocalyps” *achter* ons. De Amerikaanse schrijver Jonathan Welton merkt op, dat “de gedachte van de Grote Verdrukking als een toekomstige zevenjarige hel-op-aarde gedurende de afgelopen twee eeuwen de verbeelding van christenen heeft beheerst en hen met verschrikking heeft vervuld”⁴⁷. In het voorwoord van Weltons boek schrijft Joe McIntyre:

“De angst die door de verwachting van een komende antichrist en een grote verdrukking wordt geschapen, houdt vele gelovigen gevangen. Velen zijn van mening dat de kerk is voorbestemd om het onderspit te delven”.

Het boek is op een veelzeggende manier ingedeeld:

1. Het VERLEDEN: de verwoesting
2. Het HEDEN: het koninkrijk breidt uit
3. De TOEKOMST: de hemel vervult de aarde

Onder de verwoesting die achter ons ligt verstaat de schrijver: de grote verdrukking, het optreden van de antichrist, het “einde van de eeuw” en het wegsmelten van de elementen. Al deze profetieën zijn volgens hem vervuld in de jaren 66 tot 70. Op **onze** toekomst hebben ze geen betrekking. Het bevrijdende inzicht dat de Apocalyps allang heeft plaatsgevonden zal elk “waandenkbeeld van duisternis en doem”⁴⁸ verdrijven. Preteristen menen, dat het perspectief van toekomstige “zware tijden” (2 Tim. 3:1) uit het hart van christenen moet worden gebannen, want zo’n toekomstperspectief werkt (volgens hen) alleen maar verlamdend. Maar de Bijbel denkt hier heel anders over!

In de zesde eeuw vóór onze jaartelling werd de profeet Ezechiël naar Joodse ballingen gestuurd. Hij kreeg opdracht:

“Mensenkind, ga, begeef u naar het huis Israëls en spreek tot hen met Mijn woorden” (Ezech. 2:4)

De HERE liet er op volgen:

⁴⁷ Jonathan Welton, a.w., begin van hoofdstuk 1. Welton gaat een heel eind met het preterisme mee, hoewel hij geen “consistente” preterist is.

⁴⁸ Citaat ontleend aan de omslag van Gary DeMar’s boek *Last Day Madness*.

“Want gij wordt niet gezonden tot een volk met een onbegrijpelijke spraak en zware tongval, maar tot het huis Israëls; niet tot vele volken met een onbegrijpelijke spraak en zware tongval, wier woorden gij niet verstaat. Indien Ik u tot hen zond, zij zouden naar u luisteren. Maar het huis Israëls zal naar u *niet* willen luisteren, omdat zij naar Mij niet willen luisteren, want het gehele huis Israëls heeft een hard voorhoofd en een stug hart” (Ezech. 2:5-7)

Managementgoeroes zouden dit als een dwaze roeping beschouwen. Wanneer Ezechiël wist dat zijn volksgenoten niet zouden luisteren, was hij niet gemotiveerd om tegen hen te gaan spreken. Wie inziet dat hij geen succes zal hebben, komt in de verleiding om de taak op te geven. Maar de profeet moest als “wachter” optreden en het woord van zijn Zender doorgeven, ook al wilden de ballingen zich niet laten waarschuwen (Ezech. 3:16-21).

Tegen Zijn discipelen zei de Here Jezus:

“Ik moet de werken werken van Hem die Mij heeft gezonden, zolang het dag is; [de] nacht komt wanneer niemand kan werken” (Joh. 9:4).

Volgens de Here zou er een nacht komen waarin werk onmogelijk was. Hij beschouwde dit niet als een verlamdend vooruitzicht, maar als een reden om zich in te spannen, zolang het nog kon.

Paulus hield zijn leerling Timotheüs voor:

“Predik het woord, wees paraat, gelegen [en] ongelegen; weerleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en lering” (2 Tim. 4:2)

Maar de apostel zei niet dat die verkondiging met applaus zou worden begroet. Hij liet op zijn opdracht volgen:

“Want er zal een tijd zijn, dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen; en zij zullen het oor van de waarheid afkeren en zich tot de fabels wenden” (2 Tim. 4:3-4)

Geen enkele manager zou zijn ondergeschikten zo toespreken als Paulus. Wie zich negatief uitlaat over de toekomst, werkt defaitisme in de hand. Maar Paulus wist, dat de gelegenheid voor woordverkondiging beperkt was. Als Timotheüs dit beseftte, kon hij nuchter blijven (2 Tim. 4:5).

Bijbelschrijvers schetsten dikwijls een somber toekomstperspectief. Toch meenden zij, dat men het woord van God getrouw moest doorgeven, *zolang dat nog kon*. Het *uiteindelijke* toekomstperspectief van de Bijbel is helemaal niet somber. Elke knie zal zich buigen en elke tong zal belijden (Fil. 2:9-11). Alle vijandschap zal worden opgeheven (Kol. 1:19-20). De dood zal worden afgeschaft (1 Kor. 15:25-26, 2 Tim. 1:10, Openb. 21:4). Als dát geen optimisme is!

Om na te gaan of de grote verdrukking al heeft plaatsgevonden, moeten we vragen of het doel dat God met die verdrukking heeft, al is bereikt. Volgens de Bijbel heeft de "tijd van benauwdheid voor Jakob" (Jer. 30:7) ten doel: *Jakobs redding*:

"Op die dag zal het gebeuren, luidt het woord van de HERE der heerscharen, dat Ik het juk van hun hals zal verbreken en hun banden zal verscheuren; vreemden zullen hen niet meer knechten, maar zij zullen de HERE, hun God, dienen en David, hun koning, die Ik hun verwekken zal. Gij dan, vrees niet, mijn knecht Jakob, luidt het woord des HEREN, en wees niet verschrikt, Israël, want zie, Ik verlos u uit verre streken, uw nakroost uit het land hunner gevangenschap; Jakob zal terugkeren en rustig en veilig zijn, door niemand opgeschrikt. Want Ik ben met u, luidt het woord des HEREN, om u te verlossen" (Jer. 30:8-11). "Want zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik in het lot van Mijn volk Israël en Juda een keer breng, zegt de HERE, en hen terugbreng in het land dat Ik aan hun vaders gegeven heb, zodat zij het zullen bezitten" (Jer. 30:3).

Tijdens de "grote verdrukking" zal God *afrekenen met de volken waaronder Jakob was verstrooid*. "Want Ik zal met alle volken waaronder Ik u verstrooid heb, voorgoed afrekenen, maar met u zal Ik niet voorgoed afrekenen, doch naar recht u tuchtigen, al zal Ik u zeker niet vrij laten uitgaan" (Jer. 30:11).

Op grond van Jer.46:27-28 veronderstellen velen, dat Jer. 30:1-11 na de Babylonische ballingschap is vervuld. Maar Israël heeft toen geen koning gekregen en heeft niet "rustig en veilig" mogen wonen. Talloze vreemden hebben het daarna nog "geknecht". Uit het boek Daniël en uit het onderwijs van de Here Jezus blijkt, dat Jer. 30 zelfs in de eerste eeuw nog niet was vervuld.

Tijdens de grote verdrukking "zal Michaël opstaan" (Dan. 12:1). Deze machtige engelvorst zal voor het volk Israël gaan strijden, en ze "zullen ontkomen, al wie in het boek geschreven wordt bevonden" (Dan. 12:1). De uitverkoren Israëlieten zullen worden gered. Maar de andere volken zullen in het nauw komen. De "grote benauwdheid" zal een tijd zijn "zoals er niet is geweest sinds er volken bestaan, tot op die tijd toe" (Dan. 12:1).

Volgens de Here Jezus zullen Israëls uitverkorenen tijdens de grote verdrukking worden bewaard (Matth. 24:22, Mar. 13:20) en worden bijeen verzameld uit de vier windstreken (Matth. 24:31, Mar. 13:27). Maar de heidenvolken zullen het “besterven van angst vanwege de dingen, die er over het aardrijk zullen komen” (Luk. 21:25-26). Ze zullen worden geoordeeld op grond van hun houding tegenover de broeders van de Messias (Matth. 25:31-46, Openb. 11:17-18).

Aangezien Israël nog nooit door God is ingezameld, of in haar eigen land onder de heerschappij van David heeft mogen leven (Jer. 30:1-11) en omdat de volken nog nooit zijn gericht zoals in Matth. 25:31-46 wordt beschreven, kan de grote verdrukking nog niet hebben plaatsgevonden. Die verdrukking is volgens de Bijbel volstrekt éénmalig. Het is een “dag zonder weerga”.

Het is aantrekkelijk om toekomstige gerichten weg te redeneren, maar het is verstandiger om nuchter te blijven en de waarheid onder ogen te zien. Met Zijn gerichten heeft God het heil van Zijn schepping op het oog (Jes. 26:9). Zijn einddoel is ontferming (Rom. 11:32, Psa. 30:5).

Niet langer verlamd

Volgens preteristen is het ongezonder om naar de komst van de Messias uit te zien. Op het internet las ik:

*“Al eeuwen lang verwachten de mensen een spoedige wederkomst van Jezus. Als jij op onderzoek uitgaat dan zal je gaan ontdekken hoeveel schade dit al heeft aangericht... Het legt mensen lam en het steelt... Gods perspectief voor de toekomst. Er lijkt iets niet te kloppen: De eerste christenen geloofden dat de wederkomst van Jezus in **hun** generatie zou plaats vinden. De hedendaagse christenen geloven stellig dat Jezus in **deze** generatie terugkomt, dus nu toch [eindelijk] echt spoedig...”⁴⁹.*

“De geschiedenis staat vol met trieste verhalen... Mensen die in de meest extreme gevallen zelfs collectief zelfmoord pleegden.... Miljoenen ouders die geen visie hadden voor hun kinderen omdat ze leefden in de leugen dat Jezus elk moment kon terugkomen. De kerk eeuwenlang lam gelegd...”⁵⁰

In allerlei publicaties kunnen dit soort aantijgingen worden aangetroffen. De schrijvers maken gebruik van een “stropop-redenering”. Ze trekken een karikatuur op om de opvattingen van hun tegenstanders gemakkelijker te kunnen aanvallen. In mijn eigen omgeving ken ik gezinnen die de wederkomst van Christus verwachten, en gezinnen

⁴⁹ Anne Salomons, op zoekdewaarheid.nl.

⁵⁰ Anne Salomons, op preterisme.nl.

die dit beslist niet doen. Geen van hen is van plan om collectief zelfmoord te plegen, en alle ouders zoeken het beste voor hun kinderen. Ze sturen die naar goede scholen en ze werken hard om hen te laten studeren. De “miljoenen ouders die geen visie hadden voor hun kinderen” bestaan vermoedelijk alleen in de fantasie van de schrijver en moeten worden beschouwd als een loos argument.

Ook valt niet in te zien, waarom de (Bijbelse) verwachting van de komst van de Messias een mens zou moeten “lam leggen”. Paulus heeft zijn lezers juist voorgehouden dat zij niet “ongeregeld” behoorden te leven (2 Thess. 3:6 e.v.). De Heer, die volgens de apostel beslist zal wederkomen (2 Thess. 1:5-10), beveelt Zijn volgelingen om “rustig te werken” en “hun eigen brood te eten”, ten einde “niemand tot last te zijn” (2 Thess. 3:8-9, 12). Wie niet wil werken, behoort ook niet te eten. Wanneer de Messias verschijnt, zal het rijk van God openbaar worden en de wereld worden “rechtgezet”. Wie dat beseft, gaat niet stilzitten, maar mag weten dat zijn arbeid niet tevergeefs is in de Heer (1 Kor. 15:58).

Wat preteristen verstaan onder “Gods perspectief voor de toekomst” dat we verliezen als we uitzien naar de wederkomst, wordt uitgelegd op de website van de “International Preterist Association”. Onder het kopje: “Wat is de visie van het preterisme?” valt daar het volgende te lezen:

“Het koninkrijk van Christus is hier nú. Het paradijs is in Christus hersteld (voor ons leven na dit leven, in de hemel hierboven). Christus heeft al Zijn vijanden overwonnen en aan ons Zijn eeuwig koninkrijk gegeven. ‘Aan de uitbreiding van deze heerschappij en aan de vrede zal [er] geen einde komen’ (Jesaja 9:6-7). Deze toekomstvisie biedt een veel positiever en realistischer wereldbeeld [dan de gangbare eindtijdverwachting].... In feite is dit de enige kijk op de toekomst die een hechte basis verschaft om constructief betrokken te zijn, en de wereld te maken tot een betere plaats op de lange termijn, in tegenstelling tot het escapistische en defaitistische korte-termijn-denken van futuristen die zich uit de samenleving willen terugtrekken... Het is een optimistisch wereldbeeld dat leidt tot betrokkenheid, tot het maken van een positief verschil”⁵¹.

Preteristen gaan uit van de volgende vooronderstellingen:

1. Christenen zijn door God geroepen om “de wereld tot een betere plaats te maken op de lange termijn”.

⁵¹ Ontleend aan: “*What is the Preterist View?*” (pagina op de website van de International Preterist Association, www.preterist.org).

2. Ze behoren zich voor dat doel in te spannen en ze mogen met vertrouwen uitzien naar het resultaat, want de opgestane Heer heeft “aan hen Zijn eeuwig koninkrijk gegeven”, terwijl er “aan de uitbreiding van Zijn heerschappij geen einde zal komen”.

3. Wie meent dat de Messias zal verschijnen en de wereld zal vernieuwen, onttrekt zich aan de verantwoordelijkheid om zélf iets aan het verkeerde te gaan doen. Zo iemand meent dat pogingen om de wereld te verbeteren geen zin hebben, want de aarde zal binnenkort vergaan.

Preteristen baseren hun overtuiging op het “cultuurmandaat” uit Gen. 1:28. Dat mandaat was echter geen opdracht voor gelovigen, maar voor de hele mensheid, en het werd gegeven vóórdát de mens in zonde was gevallen. De apostelen droegen hun bekeerlingen niet op om de wereld te gaan verbeteren. In hun geschriften lezen we:

“Hebt de wereld niet lief, noch wat in de wereld is... Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven, is niet uit de Vader, maar uit de wereld. En de wereld gaat voorbij en haar begeerte, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid” (1 Joh. 2:15-17, vgl. 1 Kor. 7:29-31)

Christenen die over politiek talent beschikken, mogen zich met politiek bezighouden. Maar ze moeten niet in de waan verkeren dat de huidige wereld door hun inspanningen zal worden veranderd in een paradijs, want volgens de Bijbel is de tegenwoordige wereld vergankelijk, en nog niet Gods definitieve schepping. Ook zijn niet alle christenen geroepen om op de dag van vandaag leiding te geven. Over de taak van de gemeente schreef Paulus:

“Doet alles zonder morren of tegenspreken, opdat u onberispelijk en rein bent, onbesproken kinderen van God te midden van een krom en verdraaid geslacht, waaronder u schijnt als lichten in [de] wereld, terwijl u [het] woord van [het] leven vertoont” (Fil. 2:14-16) “Deze dingen schrijf ik... opdat je weet hoe men zich moet gedragen in [het] huis van [de] levende God, [de] pilaar en grondslag van de waarheid” (1 Tim. 3:15)

De christelijke gemeente is “een pilaar en grondslag van de waarheid”, en gelovigen zijn “lichten”, die in een donkere omgeving “het woord van het leven vertonen”. In de Griekse tekst van Fil. 2:16 staat, dat ze dit woord “hooghouden” (zoals een billboard een reclametekst omhoog houdt). De woorden “pilaar” en “grondslag” drukken dezelfde gedachte uit. Een sokkel heeft opdracht om een standbeeld te dragen, zodat het beeld van flinke afstand zichtbaar is. Zo mag de gemeente “de waarheid” opheffen - gezien het vervolg (1 Tim. 3:16) de waarheid aangaande de Messias, en gezien Fil. 2:16 “het woord van het leven”. Getuigen van het ware leven dat in Christus is

verschenen is niet hetzelfde als “de wereld tot een betere plaats maken op de lange termijn”. Wereldverbetering is het doel van elke idealist. Zowel gelovigen als ongelovigen mogen zich inspannen voor een rechtvaardige samenleving. Maar christenen onderscheiden zich van niet-christenen in het feit, dat ze het woord van God bezitten en Zijn belofte van onvergankelijk leven aan anderen doorgeven.

Wij zijn Israël

Preteristen zijn er vast van overtuigd, dat de christelijke gemeente het ware Israël is. De christelijke kerk is volgens hen de voortzetting van het oude volk van God, en heeft dit volk voorgoed vervangen. In een Amerikaanse artikelenserie las ik:

“Wij geloven dat de internationale Kerk voor altijd het nationale Israël heeft vervangen als het instituut voor het toedienen van de goddelijke zegen aan de wereld.”⁵²

In een eerder artikel zei dezelfde schrijver:

“Wij geloven dat tijdens de ontvouwing van het plan van God in de geschiedenis, de christelijke kerk de verwezenlijking is van het verlossende doel van God. In die hoedanigheid vervangt de multiraciale, internationale kerk van Jezus Christus het ras-bepaalde, nationale Israël als het brandpunt van het koninkrijk van God. Wij geloven en beamen, dat de Kerk ‘het Israël van God’ is (Gal. 6:16), het ‘zaad van Abraham’ (Gal. 3:29), ‘de besnijdenis’ (Filippenzen 3:3), de ‘tempel van God’ (Efeziërs 2:19-22), enzovoort. Wij geloven dat Jood en heiden voor eeuwig zijn samengevoegd tot één ‘nieuwe mens’, in de kerk van Jezus Christus (Efeziërs 2: 12-18). Wat God heeft samengevoegd, mag de mens niet scheiden!”⁵³

Ook deze gedachte is voor vele gelovigen aantrekkelijk. Hun visie komt op het volgende neer: “Gods plan draait niet om een landje in het Midden Oosten, maar om de hele wereld. Niet de Joden zijn door God uitverkoren, maar alle gelovigen, zowel Joden als niet-Joden”. De brieven van Paulus spelen in het betoog van preteristen een belangrijke rol. Zij beroepen zich op de volgende passages:

“Want niet hij is een Jood die het uiterlijk is, en niet dat is de besnijdenis die iets uiterlijks is, in [het] vlees, maar hij is een Jood die het in het verborgen is, en [dat is] besnijdenis: [die] van het hart, naar [de] geest, niet naar [de] letter...” (Rom. 2:28-29)

“Want wij zijn de besnijdenis, wij die [God] dienen door [de] Geest van God, en in Christus Jezus roemen en niet op vlees vertrouwen...” (Fil. 3:3)

⁵² Kenneth L. Gentry, *Dispensationalism in Transition*, Vol. VI, No. 2; p. 1 (Februari 1993).

⁵³ Kenneth L. Gentry, *Dispensationalism in Transition*, Vol. VI, No.1; p.1 (January 1993)

“Want niet allen zijn Israël die uit Israël zijn... niet de kinderen van het vlees zijn kinderen van God, maar de kinderen van de belofte worden als nageslacht gerekend” (Rom. 9:6-8)

“... de Schrift zegt: ‘Ieder die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden’. Want er is geen onderscheid tussen Jood en Griek, want dezelfde Heer van allen is rijk jegens allen die Hem aanroepen...” (Rom. 10:11-12)

“Daar is geen Jood of Griek, daar is geen slaaf of vrije, daar is geen man of vrouw; want u bent allen één in Christus Jezus” (Gal. 3:28)

“Erkent dan, dat zij die op grond van geloof zijn, zonen van Abraham zijn... als u van Christus bent, dan bent u Abrahams nageslacht [en] volgens belofte erfgenamen” (Gal. 3:7,29)

“Daarin [in de nieuwe mens] is niet Griek en Jood, besnijdenis en onbesnedenheid, barbaar, Scyth, slaaf, vrije; maar Christus is alles en in allen” (Kol. 3:11)

“Want Hij is onze vrede, die die beiden [Jood en heiden] één gemaakt en de scheidsmuur van de omheining weggebroken heeft, toen Hij in Zijn vlees de vijandschap, de wet van de geboden [die] in inzettingen [bestaat], te niet gedaan had, opdat Hij die twee in Zichzelf tot één nieuwe mens zou scheppen, vrede makend...” (Efe. 2:14-15)

“Door [het] geloof verbleef hij [Abraham] als vreemdeling in [het] land van de belofte als in een vreemd [land] en woonde in tenten met Izaäk en Jakob, de medeërfgenamen van dezelfde belofte; want hij verwachtte de stad die de fundamenten heeft, waarvan God ontwerper en bouwmeester is... nu verlangen zij naar een beter, dat is een hemels [vaderland]. Daarom schaamt God zich niet voor hen hun God genoemd te worden, want Hij heeft voor hen een stad bereid” (Heb. 11:9,16)

“...[Dankt] de Vader... die u bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht; die ons gered heeft uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde...” (Kol. 1:12-13)

Uit zulke teksten trekken preteristen de volgende conclusies ⁵⁴:

1. Nakomelingen van Abraham kunnen niet bij zichzelf zeggen: “Wij hebben Abraham tot vader” (Matth. 3:9, Rom. 2:28-29, Fil. 3:3, Rom. 9:6-8, Gal. 3:7). Nu Christus aan het kruis is gestorven en is opgestaan uit de doden, vormen gelovigen uit alle volken gezamenlijk het geestelijke Israël in Christus, het “Israël van God” (Gal. 6:16, Rom. 10:11-12, Gal. 3:28, Kol. 3:11, Efe. 2:14-15).

⁵⁴ Ontleend aan: Anne Salomons, *Gods uitverkoren volk*, op: zoekdewaarheid.nl

2. “De landbeloften die aan Abraham werden gedaan, zijn vervuld in het universele koninkrijk van God... Wij [die geloven] leven nu in het nieuwe, geestelijke, beloofde land” (Kol. 1:12-13, Heb.11:9,16).

3. “De enige manier om ook maar iets te erven, is door ‘in Christus te zijn’” (Gal. 3:29).

De visie van het preterisme lijkt aan te sluiten bij het onderwijs van de apostelen. Maar uit de woorden van Paulus trekt men conclusies die de schrijver zelf *niet* trok.

Toen Paulus schreef: “Niet hij is een Jood die het uiterlijk is, maar hij is een Jood die het in het verborgen is”, en daarbij aantekende: “niet dat is de besnijdenis, die iets uiterlijks is, in het vlees, [maar] dat is besnijdenis, die van het hart”, vertelde de apostel niets nieuws. Rabbijnen hadden dit al eeuwenlang onderwezen, want Mozes had tegen Israël gezegd: “...de HERE, uw God, zal uw hart en het hart van uw nakroost besnijden, zodat gij de HERE, uw God, liefhebt met geheel uw hart en met geheel uw ziel, opdat gij leeft” (Deut. 30:6). Van *hetzelfde* volk dat vanwege ongehoorzaamheid in ballingschap was gevoerd en dat door haters werd vervolgd, zou eens het hart worden besneden. Wat Paulus naar voren bracht, komt op het volgende neer: “Een *echte* Jood ben je pas wanneer je de Eeuwige van harte dient. *Echt* besneden ben je pas wanneer je hart is besneden en je de HERE liefhebt. Het ritueel van de besnijdenis is een teken (Rom. 4:11), dat naar iets hogers verwijst. Het is een uitbeelding van de ware besnijdenis, de besnijdenis van het hart, waarbij afkerigheid en vijandschap wordt weggesneden, en het harde hart gewillig wordt gemaakt”.

Aan de gemeente van Filippi schreef de apostel: “Kijkt uit voor de boze arbeiders, kijkt uit voor de versnijdenis! Want *wij* zijn de besnijdenis, wij die [God] dienen door [de] Geest van God, en in Christus Jezus roemen en niet op vlees vertrouwen” (Fil. 3:2-3). Paulus zei niet, dat gelovigen het ware Israël waren, en dat alleen zij maar de naam “Jood” verdienden. Hij benadrukte, dat gelovigen uit de volken de ware besnijdenis hadden ontvangen. Waarom zouden die zich nog laten besnijden als ze de werkelijkheid al bezaten, waarnaar de besnijdenis verwees? Zo’n ingreep was voor hen volstrekt nutteloos; in feite een verminking. Wanneer gelovigen zich lieten besnijden, was dit bovendien een ontkenning van het feit, dat zij hun hele behoud van de Messias verwachtten en in geen enkel opzicht op eigen inspanningen vertrouwden.

Uit het woord van Paulus, dat “niet de kinderen van het vlees kinderen van God zijn, maar de kinderen van de belofte als nageslacht worden gerekend” (Rom. 9:8) trekken preteristen de conclusie: “Niet de natuurlijke afstammelingen van Jakob zijn Israëlieten, maar de gelovigen”. Paulus sprak echter over Ismaël en Izaäk, die beiden zonen van Abraham waren (Gen.21:10-13). Izaäk was net zo goed Abrahams zoon als Ismaël, alleen was hij pas op hoge leeftijd verwekt, toen de aartsvader naar menselijke maatstaven geen kinderen meer kon krijgen (Rom. 4:19-20, Gal.4:22-23). Natuurlijke

afstamming was niet voldoende om als de beloofde erfgenaam te kunnen gelden, het kind moest bovendien door Gods kracht - en niet door menselijke inspanning - zijn ontstaan. De apostel schreef niet, dat natuurlijke afstammelingen van de aartsvader geen Israëlieten waren, maar dat zulke afstammelingen pas erfgenamen werden wanneer ze uit God waren geboren. Paulus *bleef* zijn ongelovige volksgenoten aanduiden als Israëlieten. Over zijn "verwanten naar het vlees", die vijandig stonden ten opzichte van het evangelie, merkte hij op: "*Israëlieten zijn zij, van hen is het zoonschap, de heerlijkheid, de verbonden, de wetgeving, de dienst en de beloften, tot hen behoren de vaders, en uit hen is naar [het] vlees de Christus*" (Rom.9:4-5). Hij duidde gelovigen uit de volken *nooit* aan als Israëlieten, hoewel hij die beschouwde als "zonen van Abraham" door het geloof, en als ontvangers van de aan Abraham beloofde zegen (Gal.3:7-9,29). De conclusie die preteristen uit Rom. 9:8 trekken, is on-Bijbels.

Als het om behoud gaat, is er geen verschil tussen Jood en Griek; beiden worden door het geloof behouden (Rom.10:12-13). Alle gelovigen zijn "tot Christus gedoopt" en hebben "Christus aangedaan" (Gal.3:27). Wat dat betreft is er "geen Jood of Griek, geen slaaf of vrije, en geen man of vrouw", want allen zijn "één in Christus Jezus" (Gal.3:28). Maar dat wil niet zeggen dat er buiten de sfeer van de redding geen enkel onderscheid tussen Jood of Griek, slaaf of vrije, en man of vrouw meer zou bestaan. Bij de menselijke voortplanting spelen mannen en vrouwen nog altijd een verschillende rol. Werknemers en werkgevers hebben nog altijd andere verantwoordelijkheden, en volken hebben verschillende talen en culturen. Preteristen concluderen uit Rom.10 en Gal.3 dat Israël heeft afgedaan, maar in de Bijbel wordt die conclusie *nooit* getrokken. Toen Cornelius en zijn gezin met heilige Geest werden gedoopt, leidde Petrus daaruit af: "God, die de harten kent heeft getuigenis gegeven door aan hen [gelovigen uit de volken] de Heilige Geest te geven evenals ook aan ons [Joden]; en hij heeft geen enkel onderscheid gemaakt tussen ons en hen, daar Hij door het geloof hun harten heeft gereinigd.... Door de genade van de Heer Jezus geloven wij [Joden] behouden te worden op dezelfde wijze als ook zij [gelovigen uit de volken]" (Hand. 15:8-11).

Volgens het preterisme is het koninkrijk van God een geestelijke werkelijkheid, die voorgoed onzichtbaar blijft. Volgens de Bijbel kent Gods rijk echter meerdere gestalten en fasen. Er zijn *verborgenheden* van het koninkrijk (Matth. 13:11), maar het rijk zal uiteindelijk *openbaar* worden (Luk. 19:11). Het "hemels Jeruzalem" (Hebr. 12:22) of het "Jeruzalem dat van boven is" (Gal. 4:26) zal eens op aarde neerdalen (Openb. 21:2). Het rijk van God is niet van (Gr.: niet *uit*) deze wereld, maar het zal aan alle wereldrijken een einde maken en de hele aarde vervullen (Dan. 7:27).

De visie van het preterisme is gebaseerd op een eenzijdige interpretatie van Bijbelteksten. Men negeert alle beloften van God, die betrekking hebben op Juda en Jeruzalem, en op de zichtbare aardse werkelijkheid.

Samenvatting

1. Omdat voorspellingen van de datum van de wederkomst nog nooit zijn uitgekomen, meent een toenemend aantal christenen dat de Bijbelse profetieën verkeerd zijn begrepen en al in de eerste eeuw zijn vervuld.
2. Door te verkondigen dat alle profetieën zijn vervuld, denken zij Schriftkritiek te kunnen weerleggen. Critici beweren immers, dat de Here niet is verschenen op het tijdstip dat Hij voor Zijn komst had aangekondigd.
3. De visie dat de wederkomst heeft plaatsgevonden leidt volgens deze christenen tot een optimistisch wereldbeeld: Het einde der tijden is niet nabij, maar voorbij!
4. Wie gelooft dat de apocalyptische rampen en de wederkomst al hebben plaatsgevonden, is volgens hen gemotiveerd om te gaan werken aan een betere wereld. Wie daarentegen meent dat het einde nabij is, zal zulke inspanningen zinloos achten.
5. Aangezien deze gelovigen menen dat alle Bijbelse profetieën zijn vervuld, beschouwen zij de christelijke gemeente als de natuurlijke voortzetting van het oudtestamentische Israël en het einddoel van het verlossend handelen van God. De huidige Joodse staat heeft volgens hen geen enkele Bijbelse basis en kan zich op geen enkele Bijbelse belofte beroepen.

* * * * *

